

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

THE SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21st CENTURY UNDER LOPBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ฐิติพิรญา โพธิ์ทอง¹ เสริมทรัพย์ วรปัญญา¹ และภูวดล จุลสุคนธ์¹
Thitipiraya Phothong¹ Sermsap Vorapanya¹ and Phuwadon Chulasukhont¹

Received : 26 June 2022

Revised : 29 August 2022

Accepted : 17 October 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 311 คน ปีการศึกษา 2564 โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.99 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหรร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาตนเองและผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษา และด้านการสื่อสาร

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตาม เพศ ขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Thitipiraya.nun@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the skills of school administrators in the 21st century under the Lop Buri Primary Educational Service Area Office1 and 2) to compare the skills of school administrators in the 21st century under the Lop Buri Primary Educational Service Area Office1, classified by gender, working experience and school size. The samples were 311 administrators and teachers in the academic year of 2021, selected by stratified random sampling. The research instruments used in this study was a set of questionnaires with reliability value of 0.99, questionnaire with the IOC index between 0.80 - 1.00. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way Anova and Scheffe' method.

The results of the study were

1. the skills of school administrators in the 21st century by overall and each aspect were at high level, ranked from the highest to the lowest accordingly- Developing Self and Others, Resolving Complex Problems, Educational Leadership and Communication.

2. the comparison of the skills of school administrators in the 21st century classified by gender and school size, were not different, but it was different when classified by working experience at .05 statistical significance level.

Keywords: School Administrators' skills, 21st Century, School Administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) ส่วนที่กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งปัจจุบันเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นการกำหนดทิศทางใหม่ของการจัดการศึกษาในอนาคตของไทยได้เป็นอย่างดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21” จึงเป็นความจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมโยงของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด จึงจะต้องเป็นผู้มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ของสถานศึกษา

(บุญมา แพ่งศรีสาร, 2561) เพราะฉะนั้นในปัจจุบันการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ด้วยตัวแปรที่สำคัญที่สุด ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (กรรณิกา เรตมอนด์, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2555) ผู้บริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน และแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษา (ศศิธดา แพงไทย, 2559) ทำให้เห็นว่าผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาตนเองโดยคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ๆ มาปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานในองค์กร และต้องนำทักษะ เทคโนโลยีมาใช้พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ National Association of Secondary School Principals (2015) ที่ได้ให้ทรรศนะว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการดำเนินงานต้องมีทักษะ ดังนี้ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การสื่อสาร และการพัฒนาตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดี สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงของบนพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 มีการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินการตามเป้าประสงค์ปฏิรูปจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นผู้บริหารที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดยุทธศาสตร์นโยบายการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังมีปัญหาผู้บริหารสถานศึกษายังขาดทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้วิจัยมีเป้าประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2560) จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,388 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 149 คน และ ครู 1,239 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอนจึงใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 คน แบ่งเป็นผู้บริหารร้อยละ 40 จำนวน 124 คน และครูร้อยละ 60 จำนวน 187 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของประชากร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 53 ข้อ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำแนกตามตำแหน่งตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำทางการศึกษา 2) การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 3) การสื่อสาร และ 4) การพัฒนาตนเองและผู้อื่น มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (class Interval) 5 ระดับ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Conceptual Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถามลงความเห็นและให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครู จำนวน 18 คน
3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ทุกฉบับมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยผู้ศึกษาส่งด้วยตนเองและแนะนำวิธีการตอบแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
 - ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามเพศ และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีความแปรปรวนเท่ากัน จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้านของแบบสอบถาม โดยใช้ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีความแปรปรวนเท่ากัน จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ระดับผลการศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาดตนเองและผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษา และด้านการสื่อสาร (ดังตารางที่ 1)
2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ ขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 2 3 และ 4)

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 1	การนำทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ไปปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ความเป็นผู้นำทางการศึกษา	4.39	0.53	มาก	3
2. การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	4.40	0.56	มาก	2
3. การสื่อสาร	4.35	0.56	มาก	4
4. การพัฒนาดตนเองและผู้อื่น	4.41	0.55	มาก	1
รวม	4.39	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.56) และความเป็นผู้นำทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสื่อสาร ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ

ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความเป็นผู้นำทางการศึกษา	4.37	0.61	4.41	0.47	-0.586	0.559
2. การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	4.36	0.64	4.42	0.49	-0.894	0.372
3. การสื่อสาร	4.30	0.62	4.39	0.52	-1.336	0.183
4. การพัฒนาตนเองและผู้อื่น	4.36	0.64	4.45	0.48	-1.325	0.187
รวม	4.35	0.61	4.42	0.46	-1.054	0.293

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (* $p \leq .05$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์

ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความเป็นผู้นำทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.167	2	1.084	3.852	.022*
	ภายในกลุ่ม	86.652	308	.281		
	รวม	88.820	310			
2. การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	ระหว่างกลุ่ม	1.728	2	.864	2.787	.063
	ภายในกลุ่ม	95.499	308	.310		
	รวม	97.227	310			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
3. การสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	2.863	2	1.431	4.591	.011*
	ภายในกลุ่ม	96.029	308	.312		
	รวม	98.891	310			
4. การพัฒนาตนเองและผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	3.766	2	1.883	6.326	.002*
	ภายในกลุ่ม	91.682	308			
	รวม	95.449	310	.298		
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.478	2	1.239	4.452	.012*
	ภายในกลุ่ม	85.729	308	.278		
	รวม	88.207	310			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน มีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้น ด้านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่

ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ขนาดสถานศึกษา				t	p
	เล็ก		กลางและใหญ่			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความเป็นผู้นำทางการศึกษา	4.35	0.54	4.43	0.52	-1.234	0.218
2. การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	4.40	0.54	4.39	0.57	0.183	0.855
3. การสื่อสาร	4.34	0.53	4.36	0.59	-0.220	0.826
4. การพัฒนาตนเองและผู้อื่น	4.34	0.56	4.46	0.53	-1.967	0.050*
ภาพรวม	4.36	0.52	4.41	0.53	-0.759	0.449

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \leq .05$)

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเองและผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตอบวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ดังนี้

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนนโยบายที่ได้กำหนดมาไว้แล้วตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยรายด้านมีประเด็นสำคัญที่อภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาตนเองและผู้อื่น พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัว ปรับวิสัยทัศน์ เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา รอดระกำ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 จะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิดนักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาตนเองและบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการคิดนอกกรอบและกระบวนการแก้ไขปัญหาการทำงานที่มีความซับซ้อนเป็นการพัฒนาวิธีการคิด การแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้สถานศึกษาสำเร็จตามเป้าประสงค์ได้อย่างรอบด้าน สอดคล้องกับทฤษฎีของวิทวัส เพ็ญภู (2562) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการปัญหา ทักษะในแก้ปัญหาที่ซับซ้อนช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์ที่ชัดเจนที่จะนำมาใช้ในสถานศึกษา

1.3 ด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องมีความสามารถและความชำนาญ การวางแผนการจัดองค์กร การใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นผู้นำโดยใช้ทักษะและสมรรถนะทางการบริหารที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามศักยภาพขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับไกรสร เจียมทอง (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาความเป็นผู้นำนำเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ในการเจรจาต่อรองโน้มน้าวและประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาไปสู่ชุมชนจะส่งผลดีในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการสื่อสาร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ผู้บริหารจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้สามารถใช้ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนเลือกใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารได้เหมาะสม เพื่อลดปัญหาในองค์กร ตลอดจนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ เกิดความร่วมมืออย่างแข็งขันในการดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคงต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ Hommes, & Van der Molen (2012) ศึกษาเรื่อง ผลของการฝึกทักษะการสื่อสารด้วยตนเอง ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร พบว่า การฝึกทักษะการสื่อสารเท่านั้นที่จะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน การใช้ทักษะการสื่อสารและความคาดหวังในผลที่มีต่อการใช้ทักษะการสื่อสาร

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ตำแหน่งผู้บริหาร ประสิทธิภาพในการทำงานผู้บริหาร และขนาดสถานศึกษาที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ พบว่า

2.1 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องผ่านการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะการบริหาร วิสัยทัศน์และพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายหรือผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิง ต่างก็ต้องมีทักษะการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เป็นบุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ ณะฤกษ์ (2555) พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า ผู้บริหารมีทักษะทุกด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งผู้บริหาร พบว่า ผู้อำนวยการชำนาญการ แตกต่างจากผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ แตกต่างจากผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้บริหารเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสามารถประยุกต์และบริหารตามสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารงานทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย นาไชย (2559) ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อจำแนก ตามเพศ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์ในตำแหน่ง แตกต่างกัน

2.3 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผู้บริหาร พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 5 ปี แตกต่างจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา มากกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับงานวิจัย ของวรารักษ์ ทรัพย์รวงทอง (2563) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 แตกต่างกัน

2.4 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการนำนโยบายตามเป้าประสงค์การจัดการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ สื่อสารข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรในโรงเรียนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อมุ่งเน้นพัฒนางานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องและทันสมัย
2. ด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนแนวปฏิบัติต่อบุคลากรที่ชัดเจน เป็นเป้าประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
3. ด้านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความศรัทธาในการบริหารงาน โดยใช้วิธีการร่วมมือในสถานการณ์ที่ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างและหลากหลายทางความคิด ผู้บริหารจะต้องใช้กลยุทธ์ในการทำให้คู่ขัดแย้งเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในเชิงเหตุผล
4. ด้านการพัฒนาตนเองและผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจบริบทของสถานศึกษา จุดแข็งของสถานศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น จุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคของการบริหารงานที่ต้องแก้ไข และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าประสงค์ และภารกิจที่ชัดเจน เพื่อบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา เรตมอนด์. (2559). **ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ไกรสร เลี่ยมทอง. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จันทร์เพ็ญ ธนะฤกษ์. (2555). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- โชคชัย นาไชย. (2559). **ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญมา แฝงศรีสาร. (2561). **บทบาทกระทรวงศึกษาธิการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). **การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา**. **วารสารการศึกษาไทย**. 3(1), 30.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- วรารณ ทรัพย์รวงทอง. (2563). **การศึกษาปัญหาการนํานโยบายไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1**. **วารสารรัชต์ภาคย์**. (15)40, 292.
- วิทวัส เพ็ญภู. (2562). **การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน: ทักษะที่สำคัญอันดับแรกของศักยภาพมนุษย์ในศตวรรษที่ 21**. **วารสารครุศาสตร์สาร**. 14(1), 255.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). **ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครปฐมเขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศศิรา แฝงไทย. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 6(1), 7.

- สุกัญญา รอดระกำ. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. ใน **การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 (หน้า 579)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2560). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**. ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed). New York: Harper & Row.
- National Association of Secondary School Principals (NASSP). (2015). **Breaking Ranks: 10 Skills for Successful School Leaders**. United States of America: Boston.
- Hommel, Mark A. & Van der Molen, Henk T. (2012). **Effects of a Self-instruction Communication Skills Training on Skills, Self-efficacy, Motivation, and Transfer**. European Journal of Open, Distance and E-Learning.